

Lausunto

Pvm/Datum/Date

14.1.2022

Dnro/Dnr/DNo

6916/12.01.00/2021

Maa- ja metsätalousministeriö

Lausuntopyyntö VN/12277/2021

Lausunto luonnoksiin laiksi eläinten hyvinvoinnista ja laeiksi eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Kiitän mahdollisuudesta lausua lakiluonnoksesta. Eläinsuojeluasiamies on itsenäinen ja riippumaton viranomaisena, jonka tehtävänä on edistää ja parantaa eläinten hyvinvointia seurannan, aloitteiden, ehdotusten, lausuntojen ja muun vaikuttamisen keinoin sekä tukea ja edistää eri toimijoiden välistä yhteistyötä eläinten hyvinvoinnin parantamiseksi.

Yleiset kommentit lakiehdotuksesta

Pidän hyvänä sitä, että lakiuudistuksella eläinsuojelun lainsäädäntöperustaa pyritään muuttamaan eläinten kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin edistämisen suuntaan. Kunnioituksen lisääminen lain tarkoitukseen tuo lain lähtökohtiin uuden, eläimen arvostamista korostavan elementin. Eläinten itseisarvo tulisi kuitenkin tunnustaa lakitekstissä. Eläinten kunnioittaminen ja hyvinvoinnin edistäminen pohjautuvat ajatukseen siitä, että eläin on itsessään arvokas tuntevana olentona.

Eläinten olennaisia käyttäytymistarpeita koskevat vaatimukset ovat lakiluonnoksen keskeisimpiä uudistuksia. Tämä vastaa nykyistä tieteellistä ymmärrystä siitä, että eläimillä on sisäsyntyisiä käyttäytymistarpeita, joiden estyminen johtaa hyvinvoinnin heikkenemiseen. Samalla myös lakiluonnoksen keskeiset puutteet liittyvät käyttäytymistarpeita koskeviin vaatimuksiin. Lakiluonnoksessa kiitettävästi kielletään eläinten pito jatkuvasti kytkettynä ja kääntymisen estävissä rakenteissa pysyvissä pitopaikoissaan. Tämän kirjauksen seurauksena lihanautojen parsista, hevosten pilttuista ja emakoiden pitkäaikaisesta pidosta tiineytshäkeissä luovutaan siirtymäajalla. Myös uusien parsinavetoiden ja porsitushäkkien rakentaminen ja käyttöönotto kielletään. Lakiluonnos ei kuitenkaan kiellä maidontuotannon lehmien ja hiehojen parsinavetoita ja emakoiden pitoa porsitushäkeissä siirtymäajalla, mikä on ristiriidassa lakiluonnoksen olennaisia käyttäytymistarpeita koskevien vaatimusten kanssa. Myös näistä pitomuodoista tulisi luopua siirtymäajalla.

Euroopan komissio ja parlamentti ovat puoltaneet eurooppalaista kansalaisaloitetta useiden tuotantoeläinlajien häkkikasvatuksen kieltämisestä. Komissio ilmoitti kesäkuussa aikovansa esitellä vuoden 2023 loppuun mennessä asiaa koskevan lainsäädäntöehdotuksen. Eläinten hyvinvointilain valmisteluun liittyvät selvitystyöt keskittyivät eläinten kytkemiseen ja kääntymisen estävissä rakenteissa pitoon, mutta eivät laajemmin eläinten pitoon häkeissä. Komission tiedonanto olisi kuitenkin perusteltua ottaa huomioon lakiluonnoksessa. Suomessa on kananmunantuotannossa meneillään siirtymä virikehäkeistä erilaisiin lattiajärjestelmiin, ja virikehäkeistä tulisikin luopua

siirtymäajalla lain kirjauksessa. Lakiluonnoksen kirjaukset eläinten olennaisista käyttäytymistarpeista edellyttävät turkiseläinten pito-olosuhteiden parantamista siten, että ne vastaavat eläinten tarpeita. Vastaavasti kuin muu tuotantoeläinten pito on alkanut siirtyä pois eläinten käyttäytymistä ja liikkumista voimakkaasti rajoittavista häkkijärjestelmistä, myös turkiseläinten pidossa tulee siirtyä niiden lajinmukaisen käyttäytymisen mahdollistaviin pitomuotoihin.

Kivunlievityksen vaatimus kivuliaiden toimenpiteiden yhteydessä on tärkeä uudistus verrattuna voimassa olevaan lainsäädäntöön. Säädestä tulisi kuitenkin tarkentaa siten, että kivuliaan toimenpiteen aikana ja sen jälkeen on käytettävä riittävän tehokasta kivunlievitystä. Porsaiden hyvinvointi edellyttää karjuporsaiden kirurgisesta kastroatiosta luopumista. Siirtymäajalla on huolehdittava tehokkaasta kivunlievityksestä, mikä tarkoittaa puudutuksen ja tulehduskipulääkkeen käyttöä.

On yleisesti tunnustettu, että eläinsuojelulainsäädännön toimeenpanoa tulee tehostaa eläinten hyvinvoinnille haitalliseen jalostukseen puuttumiseksi. Jalostussäännöksen täsmentäminen ja tarkentaminen lakiluonnoksessa onkin tervetullut. Niin lemmikki- kuin tuotantoeläinten hyvinvoinnille haitalliseen jalostukseen tulee puuttua nykyistä paremmin. Seura- ja harrastuseläinten kohdalla muun muassa liioiteltujen ulkomuotoipiirteiden tavoittelu ja tuotantoeläinten kohdalla liiallinen tuotosominaisuuksien korostaminen ovat johtaneet vakaviin hyvinvointiongelmiin. Eläinlääkäreille säädettävä ilmoitusvelvollisuus perinnöllisten vikojen takia kissoille ja koirille tehdyistä toimenpiteistä on tervetullut uudistus. Jalostusta tarkemmin säätävää asetusta tarvitaan mahdollisimman pian tukemaan valvontaa. Lakiluonnos ei kuitenkaan tuo välineitä puuttua maan rajojen ulkopuolella tapahtuvaan jalostukseen. Tämä on ongelmallista erityisesti tuotantoeläinten kohdalla, joka on kytköksissä kansainväliseen jalostukseen.

Jatkuvan juomaveden vaatimus nisäkkäiden ja lintujen pysyvissä pitopaikoissa on tärkeä uudistus. Luonnoksessa ehdotettuja poikkeuksia tulee kuitenkin tarkastella uudestaan tutkitun tiedon valossa. Igluvasikoiden, rekikoirien ja turkiseläinten juomaveden tarvetta on selvitettävä ja poikkeuksista tulisi säätää tutkimustietoon perustuen. Siitokseen käytettävien turkiseläinten jatkuvan juomavedensaannin siirtymäaika tulee lyhentää.

On hyvä, että lakiluonnoksessa on sallittuja eläinlajeja koskeva säännös, jonka mukaan tuotantoeläiminä, seura- ja harrastuseläiminä sekä sirkuksissa ja kiertävissä eläinnäyttelyissä voidaan pitää vain sellaisia lajeja, joiden pito voidaan järjestää siten, että niiden on mahdollista toteuttaa olennaisia käyttäytymistarpeita ja fysiologisia tarpeita ja joille on saatavilla asianmukaista eläinlääkinnällistä hoitoa.

Eläinten tunnistamisesta ja rekisteröinnistä annetun lain nojalla säädettävän tunnistusmerkintä- ja rekisteröintivelvoitteen ulottaminen koirien lisäksi myös kissoihin on merkittävä uudistus. Kissojen pakollinen tunnistusmerkintä ja rekisteröinti tuo keinon puuttua kissoihin liittyviin vakaviin eläinsuojeluongelmiin, kuten kissojen hylkäämiseen ja hallitsemattomasti lisääntyviin kissapopulaatioihin sekä edistää löytökissojen palautumista omistajilleen. Lakiluonnokseen sisällytetty nisäkkään pitäjän velvoite estää pitämänsä eläimen hallitsematon lisääntyminen tuo keinon ennaltaehkäistä kissapopulaatioiden syntymistä muiden hyvinvointihyötyjen lisäksi.

Koiran- ja kissanpentujen maahantuontikielto myyntitarkoituksessa on kannatettava uudistus ja tuo keinon ehkäistä pentutehtaista Suomeen tuotujen kissojen ja koirien kauppaa. On myös hyvä, että koirien ja kissojen myynti-ilmoittelun sisällölle säädetään vähimmäisvaatimukset.

Kalastuslakiin sisällytettävät uudet säännökset kalojen lopettamisesta ovat tarpeen. Kalojen kiputuntemus on nykytiedon mukaan vastaavanlainen kuin muilla selkärangkaisilla. Tutkimustieto kalojen kivuntunnosta puoltaa viihdemuotoisen pyydystä ja päästä -kalastuksen kieltämistä eläinten hyvinvointisyyistä. Varovaisuusperiaate edellyttää, että ravut tulisi tainnuttaa ennen lopetusta.

Kunnille tulisi säätää velvollisuus huolehtia kunnaneläinlääkärin vastaanotolle toimitetun sairaan tai vahingoittuneen luonnonvaraisen eläimen hoidonarviointista, ensiavusta ja toimittamisesta asiantuntevaan hoitoon. Luonnonvaraisten eläinten hoitoon on suunnattava lisää resursseja.

Lakiluonnoksen uudet vaatimukset tuovat lisäresurssitarpeen valvontaan. Eläinten hyvinvointivalvonnalle tulisivat turvata riittävät resurssit, ja valvonta tulisi järjestää myös virkaajan ulkopuolella.

Laki eläinten hyvinvoinnista

1 luku: Yleiset säännökset

1 § Lain tarkoitus

On hyvä, että lain ensisijaiseksi tarkoitukseksi on tulossa eläinten hyvinvoinnin edistäminen. Pykälän perusteluiden alussa kuvattu eläinten hyvinvoinnin määritelmä vastaa eläinten hyvinvoinnin neuvottelukuntien yhteisesti muodostamaa määritelmää. Määritelmän lopussa mainitaan eläinten mahdollisuudet positiivisten tunnetilojen kokemiseen, mikä on hyvä asia.

Pykälän perusteluihin on lisätty maininta siitä, että eläinten pidosta ja käytöstä aiheutuvia haittoja eläinten hyvinvoinnille ei aina voida välttää ja että eläinten hyvinvoinnille aiheutuvan haitan

hyväksyttävyyttä edellyttää eettistä pohdintaa sen suhteen, millainen haitta on hyväksyttävissä suhteessa eläinten pidosta ja käytöstä saatavaan hyötyyn. Perusteluiden mukaan tuotantoeläinten pidossa yhteiskunnalliset ja taloudelliset tekijät vaikuttavat tähän punnintaan ja myös muiden eläinten pidossa on otettava huomioon vallitsevat yhteiskunnalliset ja taloudelliset olot. Ihmisen näkökulmasta tarpeellisen kärsimyksen aiheuttamisen perustelu esiintyy eläinsuojelulain 3 §:n yleisten periaatteiden perusteluissa, jonka mukaan eläintenpito esimerkiksi tuotantotarkoituksia varten sisältää aina tekijöitä, jotka aiheuttavat eläimille kärsimystä, ja jonka mukaan eläimen tuotanto- ja pitomuotoihin liittyvää kärsimystä ei voida kokonaan välttää. Pykälän perusteluissa kuitenkin muistutetaan, että vaikka ihminen käyttää eläimiä ravinnokseen, vaatetukseensa tai muihin tarpeisiinsa, on ihmisillä moraalinen velvollisuus kunnioittaa kaikkia eläimiä ja ottaa huomioon niiden kyky muistaa ja tuntea kärsimystä. Toivoisin, että hyöty-haittapunnintaa koskevan kappaleen alussa eläinten hyvinvointilain perusteluissa olisi myös vastaavanlainen painotus ihmisen moraalista velvollisuudesta ottaa huomioon eläinten tuntemiskyky ja eläinten kyky muistaa ja tuntea kärsimystä.

Eläinten hyvinvoinnille aiheutuvan haitan hyväksyttävyyden aito eettinen pohdinta yhteiskunnassa edellyttää sitä, että hyödyn lisäksi pidosta ja käytöstä aiheutuva haitta eläinten hyvinvoinnille kuvataan selkeästi ja että ihmisillä on tietoa siitä, millaista haittaa pito tai käyttö aiheuttaa eläimen hyvinvoinnille. Siksi esimerkiksi säädösuudistuksia tehdessä vaikutukset eläinten hyvinvointiin tulisi kuvata ja arvioida. Vastaavanlaisesti tutkimukseen pohjautuvaa tietoa eläinten hyvinvoinnista on tärkeää jakaa ja levittää entistä enemmän yhteiskunnassa julkisin varoin. Tulisi myös olla entistä paremmin julkisesti saatavilla koottua tietoa eläinten hyvinvoinnin tilasta. Eettistä keskustelua tukisi myös eläineettisen neuvottelukunnan perustaminen, jonka tehtävänä olisi käsitellä ja nostaa keskusteluun kaikkia eläimiä koskevia eettisiä kysymyksiä ja tehdä niistä lausuntoja.

On hyvä, että lain tarkoitukseen sisältyy eläinten hyvän kohtelun lisäämisen lisäksi eläinten kunnioituksen lisääminen. Kunnioitus tuo lain lähtökohtiin uuden, eläimen arvostamista korostavan elementin. Perustelujen mukaan kunnioittamisen taustalla on ajatus eläimen itseisarvosta, mutta itseisarvoa ei tunnusteta itse lakitekstissä. Eläinten kunnioittaminen ja hyvinvoinnin edistäminen pohjautuvat ajatukseen siitä, että eläin on itsessään arvokas tuntevana olentona. Eläinten itseisarvo tulisikin tunnustaa pykälän kirjauksessa, ei vain perusteluissa.

2 § Soveltamisala

On hyvä, että lakia sovelletaan kaikkiin eläimiin kuten nykyisessäkin eläinsuojelulaissa.

5 § Määritelmät

Pysyvässä eläinnäyttelyssä tulisi voida pitää vain sallittujen eläinlajien listoilla olevia lajeja. Luonnonvaraisten eläinten pitoa näytteillä pysyvissä eläinnäyttelyissä on nykypäivänä vaikea perustella.

On kannatettavaa, että pysyvänä eläinnäyttelynä ja kotieläinpihana tarkoitetaan myös sellaista laitosta, jossa yleisöllä on mahdollisuus osallistua eläinten hoitoon tai muuhun eläinten hyvinvoinnin kannalta merkittävään toimintaan, ja näin esimerkiksi eläimiä käyttävästä erilaisesta terapia-, hyvinvointi- ja elämystoiminnasta tulee luvan- tai ilmoituksenvaraista toimintaa.

2 luku: Yleiset periaatteet ja vastuu eläimestä

6 § Yleiset periaatteet

Pidän hyvänä sitä, että kunnioittavan kohtelun velvoite on lisätty mukaan yleisiin periaatteisiin lain tarkoituksen mukaisesti. Uusi velvoite siitä, että eläinten hyvinvointia ei saa tarpeettomasti vaarantaa, on myös kannatettava. On hyvä, että kipu ja kärsimys määritellään perusteluissa ja että turhautuminen ja olennaisten käyttäytymistarpeiden patoutuminen sisältyvät kärsimyksen määritelmään.

7 § Sairaana ja vahingoittuneen eläimen auttaminen

Nykyisen eläinsuojelulain tavoin lakiluonnos asettaa kansalaisille velvollisuuden auttaa sairasta, vahingoittunutta tai muuton avuttomassa tilassa olevaa luonnonvaraista eläintä. Lakiluonnos ei kuitenkaan määritä apua tarvitsevien luonnonvaraisten eläinten auttamista minkään tahon vastuulle. Pykälän mukaan kansalainen voi itse kuljettaa sairaan tai vahingoittuneen luonnonvaraisen eläimen kunnaneläinlääkärille lopetettavaksi, mutta muita vastuita laissa ei määritellä.

Kunnille tulisi säätää velvollisuus huolehtia myös kunnaneläinlääkärin vastaanotolle toimitetun sairaan tai vahingoittuneen luonnonvaraisen eläimen hoidonarvioinnista, ensiavusta ja toimittamisesta asiantuntevaan hoitoon lopetuksen lisäksi. Pykälää tulisi täsmentää siten, että lopetusta edellytetään vain silloin, kun se on tarpeen luonnonvaraisen eläimen tilan takia.

Olisi tärkeää, että valtio rahoittaisi enemmän luonnonvaraisten eläinten hoitolatoimintaa siten, että hoitolaverkosto olisi kattavampi ja eri alueilla olisi hoitola, jonne sairas, vahingoittunut tai muuten avuttomassa tilassa oleva luonnonvarainen eläin voidaan toimittaa jatkohoitoa varten. Myös avun tarpeessa olevien luonnonvaraisten eläinten kuljetuksen järjestämisestä jatkohoitoon tulisi säätää ja tukea valtion varoin.

8 § Eläinlajien ja eläinten pitoa koskevat rajoitukset

Säätäminen niistä eläinlajeista ja eläimistä, joita saa pitää tuotantoeläimenä, seura- ja harrastuseläimenä, sirkuseläimenä ja kiertävässä eläinnäyttelyssä, on tärkeä uudistus. Säännöksen on tarkoitus varmistaa, että näissä pitomuodoissa voidaan pitää vain sellaisia lajeja, joiden pito voidaan järjestää siten, että niiden on mahdollista toteuttaa olennaisia käyttäytymistarpeitaan ja fysiologisia tarpeitaan ja joille on saatavilla asianmukaista eläinlääkinnällistä hoitoa.

Liitteessä 1 on listattu nisäkkäät ja linnut, joita voidaan pitää tuotantoeläiminä, sekä eläinlajit, joita voidaan pitää sirkuksissa ja kiertävissä eläinnäyttelyissä. Perusteluiden mukaan tuotantoeläinten listalle on pyritty sisällyttämään kaikki ne nisäkä- ja lintulajit, joita Suomessa tällä hetkellä pidetään tuotantotarkoituksessa. On kuitenkin kysyttävä, onko kaikista listalla olevista lajeista tarpeeksi tutkimustietoa, jotta voidaan varmistua, että niiden pito voidaan järjestää eläinten olennaisia käyttäytymistarpeita ja fysiologisia tarpeita vastaavalla tavalla. Liitteeseen 1 olisi hyvä lisätä perusteluja, miksi kukin laji on mukana listalla.

Sirkuseläinten osalta on hyvä, että merileijonia ei enää saisi pitää sirkuksessa ja että positiivista rajoittaa myös kiertävissä eläinnäyttelyissä pidettävien eläinlajien kirjoa. Sirkuseläinten listalla olevaa papukaijojen ja selkärangattomien eläinten ryhmää voi pitää laajana.

11 § Vastuu eläinten hyvinvoinnista eräissä tapauksissa

On hyvä, että pykälässä asetetaan vaatimus siitä, että kuuttatoista vuotta nuorempi lapsi ei voi olla yksin vastuussa eläimen hyvinvoinnista.

3 luku: Eläinten kohtelu

12 § Kohtelun yleiset vaatimukset

Uusi vaatimus eläinten totuttamisesta käsittelyyn ja pito-olosuhteisiin on tervetullut. On myös kannatettavaa, että eläimen tottumattomuus käsittelyyn tulisi ottaa huomioon eläintä käsiteltäessä. On hyvä, että perusteluissa mainitaan, että toisia eläimiä käytettäessä eläinten käsittelyssä ja koulutuksessa tulisi huolehtia, että eläimet eivät aiheuta toisilleen tarpeetonta pelkoa tai muuta kärsimystä.

13 § Kielletty kohtelu

Pykälässä ei mainita joitain sellaisia kieltoja, jotka mainitaan nykyisen eläinsuojeluasetuksen 12 §:ssä. Nämä kiellot mainitaan vain pykälän perusteluissa. Kyseiset kiellot tulisi kuitenkin nostaa lakitekstiin. Pykälässä tulisi eläinsuojeluasetuksen 12 §:n tavoin olla kirjaus, että eläintä ei saa raahata sarvista, jaloista, hännästä, turkista tai suoraan päästä vetäen taikka käsitellä muutoin sillä

tavalla, että sille aiheutetaan tarpeetonta kärsimystä. Asian mainitsemista perusteluissa ei voi pitää riittävänä. Eläimen väkivaltaisen kohtelun, potkimisen ja lyömisen kieltä tulisi myös mainita lakitekstissä, ei vain perusteluissa. Eläinsuojeluasetuksen 12 §:ssä kielletään eläinten väkivaltainen käsittely, potkiminen ja lyöminen eläintä vahingoittavalla välineellä.

Pidän hyvänä sitä, että perusteluissa tuodaan esiin positiivisen vahvistaminen suosiminen. Eläimen värjäämisen kieltä sen ulkonäön muuttamiseksi on kannatettava.

Kohde-eläinten kohtelua harrastustoiminnassa, kuten luolakoiria- ja paimennuskokeissa, tulee säädellä nykyistä tarkemmin. Jos toiminta aiheuttaa kohde-eläimen terveydelle tai hyvinvoinnille merkittävää haittaa, kohde-eläimen käyttö tulee korvata jollain muulla vaihtoehdolla. Testitulanteita varten voidaan kehittää rodunomaisia taipumuksia testaavia testejä, joihin ei tarvita eläviä kohde-eläimiä. Kohde-eläimille on taattava sellaiset elinolosuhteet, joissa niiden hyvinvointi voidaan turvata. Esimerkiksi harjoituskettuihin ei tule soveltaa turkiseläimille asetettuja vaatimuksia, sillä ne voivat elää turkistarhamaisissa olosuhteissa vuosien ajan. Luolakoirien taipumuskokeissa käytetyistä ketuista olen lausunut tarkemmin pykälissä 43 ja 44.

14 § Sukupuoliyhteys eläimen kanssa

Sukupuoliyhteyden kieltä eläimen kanssa on hyvä uudistus.

15 § Eläimille tehtävät toimenpiteet

On hyvä, että lain tasolla kielletään sellaisten eläinten käyttäminen kilpailuissa tai näytteillä pito, joille on tehty leikkaus tai muu kipua tai kärsimystä aiheuttava toimenpide ulkonäön muuttamiseksi. Kirjauksen seurauksena kieltä laajenee tyvistettykorvaisista ja -häntäisistä koirista muihin eläimiin, joille on tehty leikkaus ulkonäön muuttamiseksi.

On hyvä, että perusteluissa mainitaan kiellettynä toimenpiteenä koiranpentujen kannuskynsien poistaminen rutiininaisesti. Pidän hyvänä sitä, että pykälässä kielletään myös kivuttomien, mutta eläimelle muutoin kärsimystä aiheuttavien invasiivisten toimenpiteiden tekeminen. Perusteluissa mainittu linnun siipisulkien leikkaamisen kieltä lentokyvyyttömäksi tekemisen tarkoituksessa on tervetullut.

16 § Toimenpiteiden tekijä ja kivunlievityksen käyttö

Kivuliaiden toimenpiteiden säätäminen pakolliseksi kivuliaiden toimenpiteiden yhteydessä on tärkeä uudistus. Pykälään tulee kuitenkin lisätä kirjaus siitä, että kivuliaiden toimenpiteiden aikana ja sen jälkeen on käytettävä riittävän tehokasta kivunlievitystä.

On hyvä, että perusteluissa mainitaan, että asianmukainen kivunlievitys vasikan ja kilin nupoutuksessa tarkoittaa eläimen rauhoitusta, sarven alueen paikallispuudutusta sekä tulehduskipulääkitystä. Perusteluissa tulisi mainita myös esimerkiksi pässikaritsoiden, kilipukkien ja porojen kastroinnin asianmukaisesta kivunlievityksestä. Kaikkien eläinlajien kastraatioissa tulee edellyttää asianmukaista kivunlievitystä. Pässikaritsoiden ja kilipukkien kastrointi tulisi sallia vain eläinlääkärin tehtäväksi. Myös porojen asianmukaisesta kivunlievityksestä on tärkeää huolehtia kastroinnin yhteydessä.

Säännökset porsaiden kirurgisesta kastraatiosta sisällytetään lakiesitykseen toimenpiteestä luopumisesta tehtävän selvityksen ja lausuntokierroksen palautteen pohjalta. Tuotantoeläinten hyvinvoinnin neuvottelukunnan (2021) kannanoton mukaan porsaiden kirurginen kastraatio aiheuttaa porsaille kipua sekä kroonista ja akuuttia stressiä, mitä ei voi juuri vähentää pelkällä kipulääkityksellä. Kannanoton mukaan sikojen hyvinvoinnin kannalta parempia vaihtoehtoja karjuporsaiden kirurgiselle kastraatiolle ovat pistoksina toteutettava immunologinen kastraatio tai karjuporsaiden kasvattaminen leikkaamattomina karjuina.

Porsaiden kirurginen kastraatio tulee kieltää siirtymäajalla. Siirtymäajan aikana on huolehdittava tehokkaasta kivunlievityksestä, mikä tarkoittaa puudutuksen ja tulehduskipulääkkeen käyttöä.

Valtioneuvoston asetuksella tulisi säätää myös esimerkiksi kengitystä, sorkkahoitoa, hammashoitoa, akupunktiota ja fysioterapiaa suorittavien henkilöiden pätevydestä.

17 § Välineet, laitteet ja aineet

Pykälän mukaan eläinten hoitoon ja käsittelyyn tarkoitettujen välineiden, laitteiden ja aineiden tulisi olla tarkoitukseensa sopivia, eivätkä ne saisi aiheuttaa eläimelle tarpeetonta kipua, kärsimystä tai vahingon vaaraa. Pykälän perusteluihin tulisi nostaa, että hyväksyttävänä ei voi pitää sähköpaimenen käyttöä sisätiloissa, kuten sähköaidan käyttöä estämään kalkkunoiden munimista lattialle. Sähköaita voi aiheuttaa eläimille tarpeetonta kipua, ja munintaa on mahdollista ohjata sähköaitojen sijaan paremmalla pesien sijoittelulla. Sisätiloissa käytettävän sähköaidan kiellosta voisi säätää asetuksella.

Perusteluissa tulisi mainita, että stereotyyppistä käyttäytymistä ei tule estää välinein, sillä käyttäytymisen estäminen ei poista tarvetta stereotyyppiseen käyttäytymiseen. Asetuksella tulisi kieltää hevosen imppauspanta, jota käytetään estämään hevosta toteuttamasta ilmannielemiseen ja puunpurentaan liittyvää häiriökäyttäytymistä. Imppauksen estäminen ei poista sen taustalla olevaa käyttäytymistarvetta ja voi lisätä hevosen turhautumista, kun häiriökäyttäytyminen estyy.

18 § Kielletyt välineet ja laitteet

Kiellettyjen välineiden ja laitteiden kiellon laajeneminen myös niiden markkinointiin ja hallussapitoon on kannatettava uudistus. Koirien sähköpantojen ja muiden eläimiin kiinnitettävien sähköiskun antavien laitteiden kieltö on tervetullut.

4 luku: Eläinten hoito

20 § Hoidon yleiset vaatimukset

Uusi vaatimus siitä, että eläimellä tulisi olla mahdollisuus toteuttaa olennaisia käyttäytymistarpeitaan, on erittäin tärkeä. Olennaisia sisäsyntyisiä käyttäytymistarpeita ovat pykälässä mainittujen lisäksi leikkiin, tutkimiseen ja ympäristöntarkkailuun, synnyttämiseen ja jälkeläisten hoitoon liittyvät tarpeet, ja olisikin tärkeää, että myös nämä tarpeet mainitaan pykälässä. On huomioitava, että tuotantoeläinten hyvinvoinnin neuvottelukunta on olennaisia käyttäytymistarpeita koskevassaan lausunnossaan (2014) käsitellyt myös tutkimiseen ja ympäristön tarkkailuun, leikkiin sekä lisääntymiseen ja jälkeläisten hoitoon liittyviä käyttäytymistarpeita.

Laumaeläimillä, kuten hevosilla, sosiaalisten käyttäytymistarpeiden toteutuminen edellyttää, että niitä ei pidetä yksin. Lain perusteluissa olisi tärkeää mainita, että jos eläimiä pidetään ryhmässä, on huolehdittava eläimille tärkeiden resurssien saatavuudesta kaikille ryhmässä oleville eläimille.

Pidän hyvänä vaatimusta siitä, että eläimen liikunnantarpeen tyydyttämisestä on huolehdittava. Pykälässä tai perusteluissa tulisi mainita, että liikunnantarpeen tyydyttämisestä tulee huolehtia säännöllisesti. Asetustasolla olisi hyvä määritellä säännöllisen liikunnan järjestäminen eri eläinlajeille ja pitomuodoille. Laiduntavien kotieläinlajien laiduntamista sekä tuotantoeläinten ulkoilua on tärkeää edistää.

Kissojen turvallisuus ja luonnonvaraisten eläinten suojelu puoltavat sitä, että kissa voisi ulkoilla vain valvottuna ulkotarhassa tai valjaissa, joiden käyttöön kissa totutetaan. Jos kissojen kuitenkin sallitaan ulkoilla vapaina, niiden tulee olla kastroiduja tai steriloituja, mitä pykälässä 25 nisäkkään pitäjälle asetettu velvoite estää pitämiensä eläinten hallitsematon lisääntyminen edellyttääkin, sekä tunnistusmerkittyjä ja rekisteröityjä, mitä tullaan edellyttämään vuoden 2026 alusta lähtien.

Kun seura- ja harrastuseläinten hyvinvointivaatimuksia koskevaa asetusta uudistetaan, on tärkeää säätää sisätiloissa pidettävien kissojen virikkeellistämisestä, riittävästä resursseista ja tilantarpeesta kissojen lajinmukaisten käyttäytymistarpeiden tyydyttämiseksi.

21 § Ruokinta ja juotto

On hyvä, että pykälässä edellytetään, että on varmistettava, että eläin saa sopivassa määrin hyvälaatuista ravintoa ja että siinä otetaan näin huomioon myös eläinten liiallisen ravinnonsaannin aiheuttamat ongelmat. Uusi vaatimus eläinten mahdollisuudesta toteuttaa syömiseen ja juomiseen liittyviä olennaisia käyttäytymistarpeita on kannatettava.

Jatkuvan juomaveden vaatimus nisäkkäiden ja lintujen pysyvissä pitopaikoissa on kannatettava ja tervetullut uudistus. Vaatimukseen kuitenkin säädetään asetuksella poikkeus igluvasikoiden, ammattimaisilla rekikoiratarhoilla pidettävien koirien ja nahkottavien turkiseläinten pitopaikoissa, silloin kun vesi sääolosuhteiden takia jäätyy. Poikkeuksia tulee kuitenkin tarkastella uudestaan tutkitun tiedon valossa. Igluvasikoiden, rekikoirien ja turkiseläinten juomaveden tarvetta on selvitettävä ja poikkeuksista tulisi säätää tutkimustietoon perustuen. Veden jäätyessä juomaveden tarjoaminen kolmesti päivässä on tarpeellinen vähimmäisvaatimus.

Jatkuvan juomaveden vaatimusta sovelletaan luonnoksen mukaan siitokseen käytettävien turkiseläinten osalta seitsemän vuoden siirtymäajalla. Siirtymäaika on pitkä ja sitä tulee lyhentää.

Laissa tulisi kieltää elävän selkärankaisten eläimen syöttäminen hoidossa olevalle eläimelle vastaavasti kuin tämä kielletään eläinsuojeluasetuksen 14 §:ssä.

25 § Eläinjalostus

Jalostussäännöksen tarkentaminen ja täsmentäminen on erittäin tärkeä. Niin tuotanto- kuin lemmikkieläinten hyvinvoinnille haitalliseen jalostukseen tulee puuttua nykyistä paremmin. Seura- ja harrastuseläinten kohdalla muun muassa liioiteltujen ulkomuotopiirteiden tavoittelu ja tuotantoeläinten kohdalla liiallinen tuotosominaisuuksien korostaminen on johtanut vakaviin hyvinvointiongelmiiin. Eläinlääkäreille säädettävä ilmoitusvelvollisuus perinnöllisten vikojen takia kissoille ja koirille tehdyistä toimenpiteistä on tervetullut uudistus.

On tärkeää, että valtioneuvoston asetuksella asetetaan tarkemmat jalostusta koskevat säädökset, jotta viranomaisille varmistetaan mahdollisuudet puuttua hyvinvointiongelmia aiheuttavaan jalostukseen. Jalostusta tarkemmin säätävää asetusta tarvitaan mahdollisimman pian tukemaan valvontaa.

Lakiluonnos ei kuitenkaan tuo välineitä puuttua maan rajojen ulkopuolella tapahtuvaan jalostukseen. Tämä on ongelmallista erityisesti tuotantoeläinten kohdalla, joka on kytköksissä kansainväliseen jalostukseen. Näin lakiluonnos ei tuo riittävästi keinoja puuttua esimerkiksi sellaisiin jalostuksen aiheuttamiin hyvinvointiongelmiiin kuin munivien kanojen rintalastavauriot ja broilereiden nopeaan lihasten kasvuun liittyvät jalkasairaudet ja sydänperäiset sairaudet.

Tuotantoeläinten hyvinvointia voidaan edistää jalostuksella, kun valinnan painotusta siirretään hyvinvointiominaisuuksiin. Suomalaisen maahantuojan tulisi käyttää eläinainesta valitessaan perusteena eläimen hyvinvointia. Esimerkiksi broilerin eläinainesta ostettaessa on mahdollisuus valita hitaammin kasvavan jalostuslinjan eläinaines. Hitaammin kasvavilla broileriroduilla esiintyy vähemmän sydänperäisiä sairauksia, niiden kävelykyky on parempi, ne ovat aktiivisempia ja osoittavat enemmän positiivista hyvinvointia indikoivaa käyttäytymistä, kuten tutkimiskäyttäytymistä (Rayner et al. 2020).

Laissa tulisi myös kieltää eläinten pakkoastuttaminen, jossa naaraseläin pidetään väkisin paikallaan astutuksen aikana.

Uusi vaatimus nisäkkään pitäjän velvollisuudesta estää pitämiensä eläinten hallitsematon lisääntyminen on erittäin tärkeä. Lakiesityksen perusteluiden mukaan hallitsematonta lisääntymistä voidaan estää steriloinnalla ulkona vapaasti liikkuvat kissat. Mikäli kissojen vapaa ulkoilu sallitaan, nämä kissat tulee steriloida tai kastroida. Vaatimus tuo keskeisen keinon estää vakavia eläinsuojeluongelmia kärsivien kissapopulaatioiden syntymistä.

26 § Löytöeläimet

Talteenotto paikalle asetettavat löytöeläinten tunnistusmerkinnän tarkastamisvelvollisuus, velvoite julkaista tieto löydetyistä eläimistä, velvoite järjestää sairaan tai vahingoittuneen löytöeläimen hoito sekä löytöeläinten tilastointivelvoite ovat tervetulleita. On myös hyvä, että löytöeläinten säilytysaika on palautettu 15 vuorokauteen.

On hyvin ongelmallista, että lakiluonnoksessa löytöeläinten kiinniotta ja kuljetusta kiinniottopaikalta kunnan osoittamaan talteenotto paikkaan ei ole säädetty minkään tahon tehtäväksi. Tämä aiheuttaa riskin eläinten hyvinvoinnin vaarantumiselle tilanteissa, joissa vapaaehtoisia toimijoita ei ole riittävästi. Löytöeläinten kiinnioton ja kuljetuksen järjestäminen voisi olla kunnan vastuulla, ja kulut voisi periä eläimen omistajalta.

Mikäli löytöeläintä ei haeta talteenotto paikasta määräaikaan mennessä, löytöeläintoimijan olisi ensisijaisesti pyrittävä sijoittamaan eläin uuteen kotiin, mikäli uudelleensijoitus on eläimen hyvinvoinnin kannalta mahdollista. Eläimen kohtalosta on tärkeää päättää ensisijaisesti eläimen hyvinvointi huomioiden.

On tärkeää, että löytöeläintoiminnasta ja sen laadusta säädetään erikseen asetuksella.

28 § Luonnonvaraisen eläimen elätettäväksi ottaminen

On hyvä, että luonnonvaraisten eläinten elätettäväksi ottamisen kieltoa laajennetaan nisäkkäiden ja lintujen lisäksi koskemaan kaikkia selkärankaisia eläimiä. Kielto tulisi laajentaa koskemaan myös Suomen rajojen ulkopuolella syntyneitä eläimiä.

Seura- ja harrastuseläinten hyvinvoinnin neuvottelukunnan (2017) kannanoton mukaan kaikkien luonnosta pyydettyjen – niin Suomen luonnosta kuin ulkomailta luonnosta pyydettyjen – selkärankaisten eläinten ottaminen lemmikiksi tulisi kieltää. Kannanoton mukaan luonnosta eläinten pyytäminen lemmikiksi aiheuttaa eläimille todennäköisesti stressiä, jotka liittyvät esimerkiksi elinympäristön muutokseen, ihmisen läsnäoloon ja pyyntiin. Lisäksi voi ilmetä ongelmia siinä, miten luonnonvarainen eläin sopeutuu elämään lemmikkinä.

29 § Avuttomassa tilassa olevan luonnonvaraisen eläimen hoito

Pidän hyvänä sitä, että säännöksessä edellytetään avuttomassa tilassa olevan luonnonvaraisen eläimen ottamista haltuun lyhytaikaisesti eläimelle annettavan ensiavun tai hoitoon toimittamisen ajaksi. Säännös varmistaa sen, että apua tarvitseva luonnonvarainen eläin toimitetaan mahdollisimman pian osaavaan hoitoon ja luonnonvaraisia eläimiä ei pidetä pitkiä aikoja hoidossa puutteellisin tiedoin ja taidoin.

Jotta kansalainen voi toimittaa eläimen hoitoon luonnonvaraisten eläinten hoitolaan, olisi tärkeää, että tällainen hoitola olisi saatavilla eri alueilla ja että myös kuljetuksen järjestämisestä olisi säädetty. Olen kommentoinut tätä asiaa tarkemmin pykälässä 7.

30 § Eläinten hoitajien pätevyys ja riittävyys

Vaatus eläimen pitäjän ja muun hoitajan riittävästä osaamisesta on kannatettava. Nykyisessä eläinsuojelulaissa pätevyyttä on edellytetty vain tuotantoeläinten pitäjiltä ja hoitajilta, ja on tärkeää, että pätevyyttä edellytetään myös muilta ammattimaisesti tai laajassa mitassa eläimiä pitäviltä henkilöiltä sekä laajemmin kaikilta eläinten pitäjiltä ja hoitajilta.

Lisäksi pätevyyttä on vaadittava eläintenkouluttajilta ja muilta eläinten parissa toimivilta ja eläinten hyvinvointiin vaikuttavilta ammattikunnilta. Olisi myös tärkeää edellyttää osaamisen säännöllistä päivittämistä, sillä tutkittu tieto eläinten tarpeista ja hyvinvoinnista lisääntyy jatkuvasti.

31 § Ammattimaisesti tai muutoin laajassa mitassa eläimiä pitävän velvollisuus varautua häiriötilanteisiin

Vaatus ammattimaisesti tai muutoin laajassa mitassa eläimiä pitävän varautumisesta tulipaloihin, sähkökatkoksiin ja muihin vastaaviin eläinten hyvinvointia uhkaaviin häiriötilanteisiin on tervetullut kirjaus.

5 luku: Eläinten pitopaikka

37 § Pysyvän pitopaikan yleiset vaatimukset

Uusi vaatimus siitä, että eläimellä tulisi olla mahdollisuus toteuttaa olennaisia käyttäytymistarpeitaan pysyvissä pitopaikoissaan, on erittäin tärkeä. Kuten toin pykälän 20 kohdalla esiin, olennaisiin käyttäytymistarpeisiin tulisi lisätä myös leikkiin, tutkimiseen ja ympäristöntarkkailuun, synnyttämiseen ja jälkeläisten hoitoon liittyvät käyttäytymistarpeet.

Eläinten pidon kieltä jatkuvasti paikalleen kytkettynä ja kääntymisen estävissä rakenteissa pysyvissä pitopaikoissaan on hyvin tärkeä. On hyvä, että tämän kirjauksen seurauksena lihanautojen parsista, hevosten pilttuista ja emakoiden pitkäaikaisesta pidosta tiineytohäikeissä luovutaan siirtymäajalla. Myös uusien parsinavetoiden ja porsitushäkkien rakentaminen ja käyttöönotto kielletään, mikä on tärkeä parannus verrattuna aiempaan rauenneeseen hallituksen esitykseen.

Lakiluonnos ei kuitenkaan kiellä maidontuotannon lehmien ja hiehojen parsinavetoita ja emakoiden pitoa porsitushäikeissä siirtymäajalla, mikä on ristiriidassa lakiluonnoksen olennaisia käyttäytymistarpeita koskevien vaatimusten kanssa. Myös näistä pitomuodoista tulee luopua siirtymäajalla.

Rakennemuutoksen aikana parsinavetoista pihatoihin tulee huolehtia kytkettyjen nautojen liikkumistarpeen tyydyttämisestä säännöllisesti. Naudan liikkumisen tarve patoutuu nopeasti. Kytkettynä nautojen mahdollisuudet kehonhoitoon ja sosiaaliseen käyttäytymiseen myös rajoittuvat. Onkin hyvä, että lakiesityksen yhteydessä parsinavetoiden lehmien jaloitteluelvoitetta pidennetään asetusmuutoksella. Laidunkauteen rajattu jaloitteluelvoite olisi kuitenkin syytä säilyttää, kun taas osan pidennetystä jaloitteluelvollisuudesta voisi järjestää sisäruokintakaudella. Näin lainsäädäntö edistäisi paremmin laidunnuksen järjestämistä kesällä, mikä mahdollistaa parhaiten lajinmukaisen käyttäytymisen toteutumisen. Sisäruokintakaudella kytkettyjen nautojen liikkumisen ja muiden käyttäytymistarpeiden toteuttamisen tarpeeseen voitaisiin vastata järjestämällä niille säännöllinen ulkoilu tai jaloittelu. Parsinavetoissa pidettävien lypsylehmien ja hiehojen jaloitteluelvoitteeseen liittyvästä vapautusmenettelystä luopuminen on hyvä asia, mutta 12 vuoden siirtymäaika on liian pitkä.

Lakiesityksen yhteydessä on tehty linjaus, että tulevalla rahoituskaudella investointitukea myönnetään vain niiden uusien pihattojen rakentamiseen, joiden yhteydessä on jaloittelutarha tai laidun. Tämä on tervetullut uudistus ja edistää lypsylehmien ulkoilua uusissa pihatoissa. Pihattojen yleistyessä pihattolehmien laidunnus- ja ulkoilumahdollisuus nousee entistä tärkeämmäksi hyvinvoinnin kysymykseksi. Pihattolehmien ulkojaloittelu onkin tarpeen kirjata lainsäädäntöön.

Uusien porsitushäkkien rakentamisen ja käyttöönoton kieltäminen on hyvä asia, mutta nykyinen kirjaus mahdollistaa emakoiden pidon olemassa olevissa porsitushäkeissä ilman siirtymäaikaa niistä luopumisesta sekä emakon liikkumisen rajoittamisen porsituskarsinoissa olevan avattavan seinämärakenteen avulla. Avattavan seinämärakenteen käyttö mahdollistaa ns. osittaisen häkityksen, jossa emakko voidaan pitää häkissä porsimisen aikana ja muutama päivä sen jälkeen. Osittainen häkitys estää kuitenkin emakon pesärakennuskäyttämisen toteuttamisen, johon sillä on voimakas sisäsyntyinen tarve. Laissa tuleekin kieltää emakoiden pito porsitushäkeissä siirtymäajalla. Vapaaporsitusryhmän vapaaporsituksen määritelmän mukaisesti emakon on voitava olla vapaana ennen porsimista, porsimisen ajan ja sen jälkeen koko imetyksen ajan. Vapaaporsitus edistää monin tavoin emakon ja porsaiden hyvinvointia ja mahdollistaa emakon pesärakennuskäyttämisen toteuttamisen. Vapaaporsitus ja -imetys ovat yleistyneet meillä nopeasti. Riittävän pitkällä siirtymäajalla on porsitushäkkien käytöstä mahdollista luopua. Tuilla on keskeinen merkitys siirtymän edistämisessä. Vapaaporsitukseen siirtymistä on tuettu investointituen avulla, ja lisäksi hyvinvointikorvauksen uusi toimenpide kannustaa tuottajia siirtymään vapaaporsitukseen.

On tärkeää, että emakoiden ja ensikoiden pitkäaikaisesta pidosta tiineytyshäkeissä luovutaan. Lakiesitys kuitenkin sallisi emakoiden pitämisen tiineytyshäkissä enintään kahdeksan päivää siemennyksen yhteydessä. Hyvinvoinnin näkökulmasta emakot tulisi siirtää ryhmiin porsaiden vieroituksesta, jolloin kahdeksan päivän häkissä pitoa ei tarvittaisi. Pitkäaikaisesta pidosta tiineytyshäkeissä luopumisen siirtymäaika – 12 vuotta – on pitkä ottaen huomioon sen, että tiineytyshäkki rajoittaa merkittävästi emakon liikkumista ja lajinmukaista käyttäytymistä. Siirtymäaikaa olisikin tärkeää lyhentää. On hyvä, että hyvinvointikorvauksilla ja investointituilla kannustetaan tuottajia siirtymään emakoiden ryhmäkasvatukseen ennen siirtymäajan päättymistä.

Euroopan komissio ilmoitti kesäkuussa aikovansa esitellä vuoden 2023 loppuun mennessä lainsäädäntöehdotuksen, jossa luovutaan häkkien käytöstä munivien kanojen, nuorikko- ja siitoskanojen, siitosbroilereiden, viiriäisten, ankkujen, hanhien, kaniin, emakoiden ja vasikoiden pidossa. Komission tiedonanto olisi perusteltua ottaa huomioon eläinten hyvinvointilakiesityksessä. Kanamunantuoannon siirtyessä häkittämiin tuotantomuotoihin virikehäkeistä voisi luopua siirtymäajalla lain kirjauksessa.

Lakiesityksen kirjaukset eläinten olennaisista käyttäytymistarpeista edellyttävät turkiseläinten pito-olosuhteiden parantamista. Turkiseläinten suojelua koskevan asetuksen uudistus on ollut pitkään valmisteilla, ja se tulisi viedä loppuun mahdollisimman pian turkiseläinten hyvinvoinnin edistämiseksi. Turkiseläinten pito-olosuhteita olisi parannettava merkittävästi asetustasolla niiden keskeisten käyttäytymistarpeiden toteutumiseksi. Lain perusteluissa on tarpeen tuoda esiin turkiseläinten hyvinvointiin keskeisesti vaikuttavat asiat, mikä ohjaisi turkiseläinten hyvinvoinnin parantamista asetuksella.

Uusi vaatimus ryhmässä pidettävän eläimen mahdollisuudesta väistää toista eläintä on kannatettava. On myös hyvä, että ruokinta- ja juottolaitteiden suunnittelu-, rakentamis- ja sijoittamisvaatimus eläinten välisestä kilpailusta aiheutuvan hyvinvointihaitan minimoimiseksi nostetaan lakitasolle. Ruokinta- ja juottolaitteiden lisäksi on tärkeää myös huolehtia muiden eläimille tärkeiden resurssien saatavuudesta kaikille ryhmässä oleville eläimille.

Kiinteä, pehmeä makuualue edistää nautojen hyvinvointia, mikä on tarpeen mainita lain sopivaa lepopaikkaa koskevissa perusteluissa. Nauta on painava eläin, joka makaa vähintään 12 tuntia vuorokaudessa. Makuualueen mukavuudella on olennainen merkitys naudan hyvinvoinnille. Lämpimissä sonnikasvattamoissa kumiset rakolattiapehmikkeet ovat yleistyneet hyvinvointikorvausten ja teurastamojen maksaman lisähinnan avulla. Myös lainsäädännön vähimmäisvaatimuksissa tulee edellyttää pehmeää makuualuetta naudoille. Investointitukia ei ole syytä enää myöntää betoniritiläisille kokorakolattiakasvattamoille.

38 § Eläinten hoitoon ja tarkastamiseen tarvittavat tilat

Uusi vaatimus pysyvän pitopaikan yhteydessä olevista eläinten tarkastamistiloista ja -välineistä ja tiloista sairaiden ja vahingoittuneiden eläinten hoitoa ja eristämistä varten on kannatettava.

6 luku: Eläinten tuonti ja luovutus

39 § Koiran- ja kissanpentujen tuontikielto

On erittäin hyvä, että esityksessä alle puolivuotiaiden koiran- ja kissanpentujen tuominen Suomeen myyntiä varten kielletään. Tämä tuo keskeisen keinon estää Suomen ulkopuolelta pentutehtaista peräisin olevien pentujen kauppaa, joihin liittyy vakavia eläinsuojeluongelmia. Tuonnin jälkeistä pennun sallittua vähimmäismyyntiaikaa voisi nostaa vielä pidemmäksi ajaksi.

40 § Koirien ja kissojen myynti-ilmoitus

On kannatettavaa, että koirien ja kissojen myynti-ilmoittelun sisällölle säädetään vähimmäisvaatimukset. Ilmoitusten vähimmäisvaatimusten tulisi koskea myös eläinten muuta luovuttamista.

41 § Eläimen luovutuksen yhteydessä annettavat tiedot

Pykälä on kannatettava.

42 § Eläinten luovutukseen liittyvät rajoitukset

Pykälässä esitetyt rajoitukset ovat tarpeellisia. Eläimen pysyvän luovuttamisen kieltö alle 16-vuotiaalle ilman huoltajan suostumusta on myös tervetullut.

7 luku: Eläinkilpailut ja -näyttelyt

43 § Yleiset periaatteet eläinkilpailussa ja -näyttelyssä

Pykälän mukaan eläinkilpailu ja -näyttely ei saa tarpeettomasti vaarantaa eläinten hyvinvointia. Perusteluiden mukaan hyvinvointia vaarannetaan tarpeettomasti silloin, kun toiminnassa vahingoitetaan tarkoituksellisesti eläimiä, ja näin eläintappelut eivät ole hyväksyttäviä. Hyvinvointia vaarannetaan tarpeettomasti myös silloin, kun vaara voidaan helposti poistaa tai vähentää. Näin hyväksyttävänä ei pidetä luolakoirien taipumuskoetta, jossa ei yritetäkään estää koekoiran ja kohde-eläimen välistä kontaktia, vaan eläimet voivat vahingoittaa toisiaan kynsimällä tai puremalla. Mitä todennäköisemmin kilpailu aiheuttaa riskin eläinten hyvinvoinnin vaarantumiselle ja mitä vakavamman vaaran kilpailu tai näyttely aiheuttaa, sitä todennäköisemmin sen järjestäminen olisi kiellettyä. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä kilpailusta tai näyttelystä, jotka tarpeettomasti vaarantavat eläinten hyvinvoinnin ja joiden järjestäminen on kielletty.

Luolakoirien taipumuskoeteissa koetilanne aiheuttaa ketulle pelkoa ja stressiä eikä ketulla ole mahdollisuutta paeta stressaavaa tilannetta. Voikin nähdä, että luolakoirakoe todennäköisesti aiheuttaa haittaa ketun psyykkiselle hyvinvoinnille. Seura- ja harrastuseläinten hyvinvoinnin neuvottelukunta (2016) on ilmaissut huolensa kohde-eläinten hyvinvoinnista ja lausunut, että metsästys- ja paimenkoirien rodunomaisia taipumuksia ei tule testata elävillä kohde-eläimillä, ellei se ole ehdottoman välttämätöntä. Koirat aiheuttavat kohde-eläimissä pelkoa, minkä takia harjoitus- ja koetilanteita varten tulisi kehittää testejä, joihin ei tarvita eläviä kohde-eläimiä. Olisikin hyvinvoinnin näkökulmasta tärkeää, että eläviä kohde-eläimiä ei käytettäisi kokeissa, jotka voivat vaarantaa niiden hyvinvoinnin.

Jos elävien kettujen käyttö luolakoirien taipumuskokeissa sallitaan jatkossakin, edellytyksenä tulee olla se, että koiran ja kohde-eläimen fyysinen kontakti estetään. Tulisi myös säätää, kuinka monta kertaa samaa kettua voi käyttää kokeessa. Tämän lisäksi kokeissa käytettäville ketuille tulee säädöksiin taata pito-olosuhteet, joissa niiden hyvinvointi on turvattu ja joissa ne voivat toteuttaa lajinmukaisia käyttäytymistarpeitaan. Kettujen pito useita vuosia turkistarhoja vastaavissa olosuhteissa ei ole eettisesti hyväksyttävää. Pykälän 46 perustelujen mukaan luolakoirien taipumuskokeet määriteltäisiin ilmoituksenvaraiseksi eläinkilpailuksi, jossa edellytetään kilpailueläinlääkärin läsnäoloa, mikä parantaa jonkin verran luolakoirien taipumuskokeiden sääntelyä.

Eläinkilpailujen säädöksiä tulisi soveltaa myös sellaisiin kilpailuihin, joissa ihmiset kilpailevat taidoillaan käyttäen kohde-eläimiä. Näitä ovat esimerkiksi kengitys-, trimmaus-, keritsemis- ja kalastuskilpailut.

44 § Eläinkilpailun ja -näyttelyn järjestäjän pätevyys

Pykälän vaatimus kilpailun ja näyttelyn järjestäjän pätevydestä on hyvä.

46 § Ilmoituksenvarainen eläinkilpailujen järjestäminen

Pidän kannatettavana sitä, että ilmoitusvelvollisuuden piiriin lisätään sellaiset eläinkilpailut, jossa eläin voi joutua alttiiksi kohtuuttomalle rasitukselle, kivulle tai kärsimykselle. Tämä varmistaa sen, että viranomaisilla on tieto tällaisista kilpailuista, joihin voidaan tehdä eläinsuojelutarkastus ilman epäilyä. Lisäksi edellytyksenä ilmoituksenvaraisen eläinkilpailun järjestämiselle on kilpailueläinlääkärin nimeäminen kuhunkin kilpailuun, ja kilpailueläinlääkärin on oltava läsnä kilpailutilaisuudessa.

On hyvä, että perusteluiden mukaan ilmoitusvelvollisuuden piiriin kuuluu myös niiden eläinkilpailujen järjestäminen, joissa kohde-eläin voi joutua alttiiksi kohtuuttomalle rasitukselle, kivulle tai kärsimykselle. Perusteluissa mainitaan, että luolakoirakokeiden taipumuskokeet olisivat ilmoituksenvaraisia eläinkilpailuja. Perusteluiden mukaan on mahdollista, että näissä kokeissa koira ja kettu voivat joutua kontaktiin keskenään, jolloin ne voivat purra tai kynsiä toisiaan, ja että kumpikin eläin voi kokea pelkoa koetilanteessa, etenkin useamman kerran päivän aikana koetilanteeseen joutuva kettu.

Jos elävien kettujen käyttö luolakoirien taipumuskokeissa sallitaan jatkossakin, edellytyksenä tulee olla se, että koiran ja kohde-eläimen fyysinen kontakti estetään siten, että kontakti ei ole mahdollinen. Näen, että tämän lain hengen mukaista ei ole sallia luolakoirakokeita, joissa ketun ja koiran kontakti on mahdollinen ja joissa ne voivat vahingoittaa toisiaan. Asiaa on kommentoitu tarkemmin pykälän 43 kohdalla.

48 § Kilpailueläinlääkärin tehtävät ja pätevyys

Pykälä heikentää kilpailueläinlääkärin toimivaltuuksia. Pykälän mukaan kilpailueläinlääkäri ei enää valvoisi, että eläinsuojelusäädöksiä noudatetaan. Eläinlääkäri ei myöskään enää voisi kieltää eläimen käyttämistä kilpailuissa, jos on aihetta epäillä, että eläintä käytetään eläinsuojelusäädösten vastaisesti. Eläinlääkäri ei myöskään voisi kieltää järjestäjää aloittamasta tai jatkamasta kilpailua. Sen sijaan hän avustaisi kilpailun järjestäjää huolehtimaan siitä, ettei kilpailu vaaranna eläinten hyvinvointia, mihin liittyen hän antaisi neuvontaa kilpailuttajalle ja kilpailun järjestäjälle, ja hänen tulisi ilmoittaa järjestäjälle myös tietoonsa tulleet eläinten loukkaantumiset. Lisäksi hänen tulisi ilmoittaa viipymättä kilpailun järjestäjälle, jos hän havaitsee, että kilpailu vaarantaa eläinten hyvinvointia, ja mikäli kilpailun järjestäjä ei ryhdy toimenpiteisiin vaaran poistamiseksi tai vähentämiseksi eikä esimerkiksi kiellä yksittäisen eläimen käyttöä kilpailussa, kilpailueläinlääkärin tulisi ilmoittaa asiasta viipymättä kunnaneläinlääkärille, aluehallintovirastolle tai poliisille. Lisäksi eläinten hyvinvointiin liittyvien syiden niin edellyttäessä hänen tulisi ilmoittaa mainituille viranomaisille kilpailussa käytettävästä eläimestä.

Kilpailueläinlääkärin roolin heikentäminen herättää huolta tämän vaikutuksista eläinten hyvinvointiin kilpailuissa, joissa eläimet voivat altistua kohtuuttomalle rasitukselle, kivulle ja kärsimykselle. Näiden kilpailuiden luonne edellyttää, että kilpailueläinlääkärillä tulisi olla valtuudet puuttua eläinten hyvinvointia vaarantavaan toimintaan suoraan, eikä vain kilpailunjärjestäjää avustaen. Kilpailueläinlääkärin ensisijaisena tehtävänä tulee edelleen olla eläinten hyvinvointimääräysten noudattamisen valvonta kilpailutapahtumassa. Kilpailueläinlääkärin voisi määrittää Ruokaviraston tai aluehallinnon viranomaiseksi, joka valvoo eläinten hyvinvointimääräysten noudattamista kilpailuissa.

Kilpailun järjestäjän tulisi myös nimetä eläinten hyvinvoinnin vastuuhenkilö.

8 luku: Luvan- ja ilmoituksenvarainen eläinten pito

Jos elävien kohde-eläinten käyttö eläinkilpailuissa ja harjoituksissa sallitaan, olisi kohde-eläimen pidon oltava ilmoituksenvaraista, jotta pito-olosuhteita voidaan valvoa.

50 § Eläintarha, pysyvä ja kiertävä eläinnäyttely sekä sirkus

On oikein hyvä, että eläintarhoissa ja pysyvissä eläinnäyttelyissä pidettävien luonnonvaraisiin eläinlajeihin kuuluvien eläinten käyttö viihteellisissä esityksissä kielletään, ja eläimiä voi käyttää vain sellaisissa esityksissä, joissa eläimet esittävät yleisölle eläinten hoitoon liittyviä opetettuja taitoja.

60 § Ammattimainen tai muutoin laajassa mitassa tapahtuva seura- ja harrastuseläinten pito

Pidän hyvänä sitä, että ammattimaisen tai muutoin laajassa mitassa tapahtuvan seura- ja harrastuseläinten pidon rajoja selkeytetään liitteessä 2. Liitteen 2 kohdassa 2 tulisi määrittää lukumäärä myös alle vuoden ikäisille eläimille.

61 § Avuttomassa tilassa olevien luonnonvaraisten eläinten hoitolatoiminnan harjoittaminen

On hyvä, että ilmoitusvelvollisuus laajennetaan luonnonvaraisten eläinten hoitolatoimintaa harjoittaviin toimijoihin. Säännös auttaa varmistamaan sen, että luonnonvaraisten eläinten pidempiaikainen hoito on osaavissa käsissä ja että toimijat ovat viranomaisten tiedossa, mikä mahdollistaa toiminnan nykyistä tehokkaamman valvonnan. Olen kommentoinut luonnonvaraisten eläinten hoidon järjestämistä myös pykälän 7 kohdalla.

9 luku: Eläinten lopetus

64 § Lopetusta koskevat yleiset vaatimukset

Eläimen lopettamisen kieltö viihdetarkoituksessa on tervetullut.

Olisi toivottavaa, että kananmunantuotannossa kukkotipujen lopettamisesta luovuttaisiin ja siirryttäisiin poikasten sukupuolierotteluun jo munasta. Saksa ja Ranska ovat kieltäneet kukkotipujen lopettamisen. Munassa olevan alkion sukupuoli on mahdollista erottaa erilaisten tekniikoiden avulla, ja kukkoalkiot voidaan tunnistaa ennen niiden kehittymistä tuntemiskykyiseksi ja lopettaa munina. Lakiin sisällytetty eläinten kunnioittamisen periaate puoltaisi sitä, että kukkotipujen lopettamisesta luovutaan, kun sille on olemassa vaihtoehtoja.

65 § Eläinten teurastus

On erittäin hyvä asia, että lain kirjauksessa edellytetään eläimen tainnuttamista tai lopettamista aina ennen verenlaskun aloittamista. Tainnutuksen avulla varmistetaan se, että eläin ei ole tuntemiskykyinen ennen verenlaskun aloittamista ja näin vältetään viiltoon tai pistoon liittyvä kipu ja kärsimys. On myös hyvä, että enää ei sallita poikkeusta tainnutuksen osalta siipikarjan linnun teurastukseen yksityiseen kulutukseen.

10 luku: Viranomaiset ja niiden tehtävät

73 § Tulli

On hyvä, että esityksessä uudeksi valvontaviranomaiseksi ehdotetaan Tullia, jolla olisi toimivalta valvoa eläinten hyvinvointimääräysten noudattamista EU:n sisärajoilla tai kun eläimiä kuljetetaan kolmanteen maahan.

11 luku: Valvonta

Lakiluonnoksesta puuttuu virka-ajan ulkopuolella järjestetty eläinten hyvinvointivalvonta. Eläinten hyvinvointivalvonta tulee järjestää myös virka-ajan ulkopuolella.

Valvontaa tekevien viranomaisten pätevyysvaatimuksesta tulisi säätää lakitasolla. Valvontaa tekevän henkilön pätevyysvaatimuksena tulisi olla eläinlääkäri aina, kun valvonnassa on tarkoitus mitata eläimen hyvinvointia. Nykyisen valvontaan erikoistuneiden eläinsuojeluviranomaisten järjestelmän tulee olla mahdollista toimia jatkossakin.

Lakiluonnos tuo uusia veloitteita viranomaisille ja siten lisäresurssitarpeen valvontaan. Eläinten hyvinvointivalvonnalle on turvattava riittävät resurssit.

76 § Valvonnan yleiset periaatteet

Perusteluissa olisi hyvä todeta, että laadukkaan ja tehokkaan valvonnan edellytyksiä ovat riittävä määrä valvontaviranomaisia ja viranomaisten riittävä koulutus ja ohjaus.

78 § Tarkastus- ja näytteenotto

On hyvä, että esityksen mukaan valvontaviranomaisella on oikeus tehdä tarkastus eläintenpitokiellon noudattamisen valvomiseksi. Pykälän 5 momentin mukaan pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävissä olevaan tilaan tarkastuksen saa kuitenkin tehdä vain, jos se on välttämätöntä tarkastuksen kohteena olevien seikkojen selvittämiseksi ja jos on aihetta epäillä, että eläinten kohtelua, hoitoa tai pitopaikkaa koskevia hyvinvointimääräyksiä on rikottu tai rikotaan laissa rangaistavaksi säädetyllä tavalla. Tämä tarkoittaa, että tarkastusta pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävissä olevaan tilaan ei voi tehdä pelkästään eläintenpitokiellon rikkomisepäilyn vuoksi. Myös pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävässä tilassa tarkastus on voitava tehdä, jos on aihetta epäillä eläintenpitokieltoa rikottavan.

79 § Teurastamojen kameravalvonta

Ruokaviraston mahdollisuus käyttää tallentavaa kameravalvontaa eläinten hyvinvointimääräysten noudattamisen valvomiseksi teurastamoissa on kannatettava uudistus. Tämä tuo mahdollisuuksia parantaa valvontaa, sillä tarkastuseläinlääkäri ei ole jatkuvasti läsnä teurastamoissa. Teurastamossa riskit eläinten hyvinvoinnin heikkenemiselle ovat suuret. Valvonnan tehokkuuden näkökulmasta olisi perusteltua säätää teurastamoiden kameravalvonta pakolliseksi.

82 § Asiantuntijan ja avustajan käyttäminen

Valvontaviranomaisen mahdollisuus ulkopuolisen avustajan ja asiantuntijan käyttöön on hyvä uudistus.

83 § Tarkastusmenettely ja asianosaisen kuuleminen

Pykälä ei anna mahdollisuutta myydä, luovuttaa tai lopettaa eläintä (98 §:n 1. ja 2. momentti) eläimen pitäjää tai omistajaa kuulematta silloin, kun nämä eivät ole viipymättä tavoitettavissa. Kuulemismenettelystä poikkeaminen on nyt esitetty mahdolliseksi vain silloin, kun eläin on sen kokeman kivun ja kärsimyksen takia välittömästi lopetettava (98 §:n 3. momentti). Tämä muutos heikentää erityisesti pienikokoisten, tilapäissuojaan siirrettyjen seura- ja harrastuseläinten hyvinvointia, kun ilman osoitetta olevia ja ulkomaille siirtyneitä henkilöitä yritetään tavoitella. Menettely voi kestää kuulemisaikoiheen viikkoja. Tänä aikana valvontaviranomaisen haltuun ottamia eläimiä säilytetään löytöeläintaloissa ja muissa eläinlaitoksissa, joiden tilat eivät sovellu eläinten pitkäaikaiseen säilyttämiseen. Kuulemismenettelystä poikkeamista tulisi siksi soveltaa koko 98 pykälään, myös sen 1. ja 2. momentteihin.

86 § Broilereiden ja sikojen hyvinvoinnin arviointi teurastamolla.

On hyvä, että teurastamoiden hyvinvointiarviointivaatimus laajennetaan broilereiden lisäksi myös sikojen hyvinvointiin.

88 § Eräiden viranomaisten ja muiden tahojen ilmoitusvelvollisuus

Ilmoitusvelvollisuudesta säätäminen on tärkeä uudistus. Aiemmin lausuntokierroksella olleessa lakiluonnoksessa pykälässä viitataan avun tarpeessa olevaan eläimeen, jonka hyvinvointi edellyttää mahdollista eläinsuojelun tarpeen selvittämistä. Tämän lakiluonnoksen pykälässä viitataan vain avuntarpeessa olevaan eläimeen. Jotta ilmoituksen tekemisen kynnys ei olisi korkea, avuntarpeessa olevaa eläintä voisi selkeyttää lakitekstissä siten, että se kuvaisi paremmin perusteluissa kuvattuja esimerkkejä, joita ovat eläimen hoidon laiminlyönti, epäasianmukainen pitopaikka, eläimen heitteillejätto, pahoinpitely tai niiden epäily.

Eläimille elintärkeiden toimitusten, kuten sähkön ja veden, lopettamisesta olisi toimittajan ilmoitettava valvontaviranomaisille.

91 §. Ilmoitusvelvollisuus poliisille.

Perusteluissa tulisi olla selkeä luettelo niistä lain säännöksistä, joiden rikkominen vaarantaa eläimen hyvinvoinnin ja joiden rikkomisen epäilystä on siten ilmoitettava poliisille.

12 luku: Hallinnolliset pakkokeinot

92 § Viranomaisen toimet eläinten hyvinvointimääräysten vastaisen menettelyn johdosta

On hyvä, että pykälässä edellytetään viranomaisia ryhtymään viipymättä toimenpiteisiin, jos eläinten hyvinvointimääräyksiä ei ole noudatettu. On myös hyvä, että viranomaiselle on säädetty velvollisuus valvoa kehotuksen tai hallintopakkoasiassa annetun päätöksen noudattamista sekä ryhtyä viipymättä uusiin, tehostettuihin toimiin ellei kehotusta tai hallintopäätöstä ole noudatettu.

16 luku: Voimaantulo ja siirtymäsäännökset sekä eräitä eläinlajeja koskevat poikkeussäännökset

121 § Naudan pitopaikkaa koskevat poikkeus- ja siirtymäsäännökset

Myös maidontuotannon lehmien ja hiehojen paikalleen kytkeminen tulee kieltää siirtymäajalla. Asiaa on perusteltu tarkemmin pykälän 37 kohdalla. On hyvä, että lihanautojen parressa pidosta luovutaan siirtymäajalla.

122 § Sian pitopaikkaa koskevat poikkeus- ja siirtymäsäännökset

Emakoiden pito porsitushäkeissä tulee kieltää siirtymäajalla. Tiineytyshäkkien käyttöä ei tulisi sallia kahdeksan päivää tiineytyksen yhteydessä. Tiineytyshäkeistä luopumisen siirtymäaika on liian pitkä ja sitä tulisi lyhentää. Asiaa on perusteltu tarkemmin pykälän 37 kohdalla. On hyvä, että tiineytyshäkkien kieltä tulee sovellettavaksi jo ennen siirtymäajan päättymistä, jos sikalaa peruskorjataan tai laajennetaan siirtymäkauden aikana.

Liitelait

Laki eläinlääkäriammattin harjoittamisesta annetun lain 12 §:n muuttamisesta

12 § Ilmoitus- ja tietojenantovelvollisuus

Eläinlääkäreille säädettävä ilmoitusvelvollisuus perinnöllisten vikojen vuoksi koirille ja kissoille tehdyistä toimenpiteistä on tärkeä uudistus. Ilmoitusvelvollisuus koskee esityksen mukaan leikkauksia ja muihin niihin verrattavia toimenpiteitä. Perusteluissa mainitaan esimerkkeinä rakenteellisesti ahtaisiin hengitysteihin, liiallisten ihopoimujen aiheuttamiin silmävaurioihin ja tulehduksiin sekä vaurioille altistaviin silmäluomien epänormaaliin kokoon ja muotoon liittyvät kirurgiset korjaustoimenpiteet sekä keisarinleikkaukset. Ilmoitettavista toimenpiteistä on tarkoitus säätää asetuksella.

Eläinlääkärin ilmoitusvelvollisuuden voisi olla hyvä koskea myös muita vakavien perinnöllisten ongelmien takia tehtyjä hoitotoimenpiteitä kuin kirurgisia toimenpiteitä. Tällaisia voisivat olla esimerkiksi vakaviin atopioihin ja allergioihin liittyvä hoito.

On hyvä, että ilmoitukset tehdään perustettaviin koira- ja kissarekistereihin. Kissojen hyvinvoinnin näkökulmasta on erittäin hyvä asia, että koirien lisäksi myös kissojen tunnistusmerkintä ja rekisteröinti ovat tulossa pakollisiksi.

Laki kalastuslain muuttamisesta

58 § Kalojen vapauttaminen

Velvoite takaisin veteen laskettavan kalan mahdollisimman varovasta käsittelystä on hyvä asia. Momentin toinen kohta on kuitenkin ongelmallinen, sillä se mahdollistaa vakavasti vahingoittuneen kalan vapauttamisen veteen, jos arvioidaan, että kala saattaa jäädä henkiin.

Kalojen kiputuntemus on nykytiedon mukaan vastaavanlainen kuin muilla selkärangkaisilla. Kalat oppivat esimerkiksi välttämään paikkoja ja tilanteita, joissa ne ovat aiemmin kokeneet kipua. Lisäksi kipukokemus muuttaa kalojen käyttäytymistä, mikä näyttäytyy esimerkiksi uimisen ja yleisen aktiivisuuden vähenemisenä sekä ruokailun lopettamisena. Kivun aiheuttamia käyttäytymismuutoksia saadaan lievennettyä kipulääkityksellä. (Sneddon 2009, 2015.)

Kalat tulee laskea takaisin veteen lakiin perustuvista syistä esimerkiksi silloin, kun kyseessä on alamittainen kala tai rauhoitettu kalalaji. Lain kirjaus mahdollistaa kuitenkin ns. viihdemuotoisen pyydystä ja päästä -kalastuksen, jossa vapautetaan saaliiksi saadut kalat. Pyydystä ja päästä -kalastus aiheuttaa kaloille kipua ja stressiä. Voi myös olla mahdollista, että sama kala pyydystetään useamman kerran. Kivun ja stressin aiheuttamista kaloille viihteen takia on vaikea perustella. Tutkimustieto kalojen kivuntunnosta puoltaakin viihdemuotoisen pyydystä ja päästä -kalastuksen kieltämistä eläinten hyvinvointisyistä.

58 b § Kalojen ja rapujen lopetus

Kalastuslakiin sisällytettävät saaliiksi otettavien ja syöttinä käytettävien kalojen lopettamista koskevat säännöt ovat kannatettavia. Perusteluiden maininta siitä, että säännöstä sovelletaan myös kalastuskilpailuissa, on tärkeä. On myös hyvä, että elävän kalan käyttäminen syöttinä kielletään.

Pykälän mukaan ravut tulisi lopettaa riittävän suuressa määrässä kiehuva vettä ja rapu voidaan lopettaa myös muulla sen lopetukseen soveltuvalla menetelmällä tai tekniikalla. Eläinten hyvinvointikeskuksen (2021) selvityksen mukaan rapu kuolee kiehuva vedessä keskimäärin 8,5

sekunnissa. Euroopan elintarviketurvallisuusviraston EFSA:n (2005) raportissa määritellään, että koe-eläimen humanissa tainnutus- tai lopetusmenetelmässä eläimen tajuttomuus tai kuolema seuraa alle sekunnissa. Britannian hallituksen teettämän selvityksen mukaan kymmenjalkaiset äyriäiset voivat kokea kipua ja kärsimystä, mistä johtuen raportissa suositellaan, ettei äyriäisiä tulisi keittää elävältä ilman niiden tainnuttamista etukäteen (Birch et al. 2021). Eläinten hyvinvointikeskuksen selvityksen mukaan varovaisuusperiaate puoltaa, että ravut tainnutetaan sähköllä ennen lopetusta. Nykytiedon perusteella suositellaan sähkötainnutusta, johon on olemassa kaupallisia sovelluksia ammattilaisten käyttöön. Laissa tulee ammattikeittiöiltä edellyttää rapujen sähköllä tainnuttamista ennen kuin ne lasketaan kiehuvaan veteen eikä elävänä keittämistä tule sallia ilman sitä edeltävää tainnutusta.

Britanniassa toteutettu selvitys suositaa, että elävien kymmenjalkaisten äyriäisten myynti kuluttajille, joilta puuttuu asianmukainen pätevyys äyriäisten käsittelyyn, tulisi kieltää. Käytäntö lisää riskejä eläinten puuteelliseen käsittelyyn, säilyttämiseen ja lopettamiseen. Lainsäädännössämme tuleekin kieltää elävien rapujen myynti kuluttajille.

Kalojen ja rapujen lopetusvelvollisuus ei kuitenkaan koske kerralla saatavia suuria saalismääriä. Suurina saalismäärinä saatavien kalojen lopetusmenetelmiä on tarpeen tutkia ja kehittää hyvinvoinnin näkökulmasta.

Valtioneuvoston asetus nautojen suojelusta annetun valtioneuvoston asetuksen 13 ja 17 §:n muuttamisesta

17 § Laiduntaminen ja jaloittelu

On hyvä, että parsinavetoiden lehmien jaloitteluelvoitetta pidennetään. Laidunkauteen rajattu jaloitteluelvoite olisi kuitenkin syytä säilyttää vastaavasti kuin nykyisessä asetuksessa, kun taas osan pidennetystä jaloitteluelvollisuudesta voisi järjestää sisäruokintakaudella. Näin lainsäädäntö edistäisi paremmin laidunnuksen järjestämistä kesällä, mikä mahdollistaa parhaiten lajinmukaisen käyttäytymisen toteutumisen. Sisäruokintakaudella kytkettyjen nautojen liikkumisen ja muiden käyttäytymistarpeiden toteuttamisen tarpeeseen voitaisiin vastata järjestämällä niille säännöllinen ulkoilu tai jaloittelu, mitä tulisikin edellyttää asetuksessa. Parsinavetoissa pidettävien lypsylehmien ja hiehojen jaloitteluelvoitteeseen liittyvästä vapautusmenettelystä luopuminen on hyvä asia, mutta siirtymäajan tulee olla lyhyempi. Pihattolehmiiä koskeva ulkojaloitteluelvoite on tarpeen kirjata lainsäädäntöön.

Valtioneuvoston asetus koirien, kissojen ja muiden pienikokoisten seura- ja harrastuseläinten suojelusta annetun valtioneuvoston asetuksen 7 §:n muuttamisesta

7 § Juotto ja ruokinta

Ammattimaisilla rekikoiratarhoilla pidettävien koirien juomiskäyttäytymisestä ja veden tarpeesta tarvitaan tutkimusta.

Valtioneuvoston asetus turkiseläinten suojelusta annetun valtioneuvoston asetuksen 11 §:n muuttamisesta

11 § Juotto ja ruokinta

Jatkuvan juomavedensaannin poikkeusta samana vuonna vieroitettujen pentujen ja siitoksesta poistettujen eläinten kohdalla tulee tarkastella uudelleen tutkitun tiedon valossa. Turkiseläinten juomaveden tarvetta on selvitettävä ja poikkeuksista tulisi säätää tutkimustietoon perustuen. Seitsemän vuoden siirtymäaika siitoksessa käytettävien turkiseläinten jatkuvan juomavedensaannin vaatimukseen on liian pitkä ja sitä tulee lyhentää.

Muut kommentit

Eläinasiavaltuutettu

Eläinten hyvinvointilain säätämisen yhteydessä tulee vakinaista eläinasiavaltuutetun virka. Muiden valtuutettujen tapaan eläinasiavaltuutetun virasta tulisi säätää lailla ja viranhaltijalla tulisi olla käytössään muuta henkilökuntaa. Suomessa eläinsuojeluasiamiehen virka on perustettu kaksi kertaa määräaikaisena (12.8.2013–31.12.2015 ja 1.9.2020–31.12.2023) hallitusohjelmien kirjauksiin pohjautuen. Eläinasiavaltuutettu kuvaisi paremmin tehtäväkuvaa kuin eläinsuojeluasiamies, sillä tehtävässä edistetään ja parannetaan eläinten hyvinvointia kokonaisvaltaisesti. Toiminnan pitkäjänteistä kehittämistä tukisi se, että eläinasiavaltuutetun asemasta ja tehtävistä säädettäisiin laissa ja valtuutettu saisi pysyvän aseman.

Itsenäiselle ja riippumattomalle valtion viranomaiselle, jonka tehtävänä on edistää ja parantaa eläinten hyvinvointia yhteiskunnassamme, on selkeä tarve. Esimerkiksi eläimiä koskevan eettisen keskustelun vilkastuminen, tutkimustiedon jatkuva kasvu, uudenlaiset eettiset kysymykset ja eläinten hyvinvointipolitiikan laajeneminen voimistavat tätä tarvetta. Useilla säädösuudistuksilla on vaikutuksia eläinten hyvinvointiin, mikä lisää tarvetta viranomaistoimijalle, joka seuraa ja arvioi lainsäädännön kehitystä ja yhteiskunnallista päätöksentekoa eläinten hyvinvoinnin näkökulmasta. Valtuutetun rooliin kuuluisi keskeisesti myös luoda yhteistyömuotoja eri toimijoiden välille eläinten hyvinvoinnin parantamiseksi.

Nykyisessä eläinsuojeluasiamiehen virassani toiminta-alueeseeni sisältyvät kaikki eläinryhmät, joiden kanssa ihmiset ovat tekemisissä, esimerkiksi tuotantoeläimet, seura- ja harrastuseläimet, koe-eläimet sekä luonnonvaraiset eläimet silloin, kun ihmisen toiminta kohdistuu niihin. Ottaen huomioon toimialueen laajuuden, eläinasiavaltuutetulla tulisi olla käytettävissään tehtävien tehokkaaksi hoitamiseksi riittävät resurssit.

Eläineettinen neuvottelukunta

Eläinten hyvinvoinnin edistämisen ja laajemman eläineettisen keskustelun tueksi tulee perustaa kansallinen eläineettinen neuvottelukunta, josta voisi säätää eläinten hyvinvointilaissa. Neuvottelukunnalla olisi myös tärkeä rooli toimia eläinasiavaltuutetun työn tukena. Eläineettisen neuvottelukunnan tehtävänä olisi käsitellä kaikkia eläimiä koskevia kysymyksiä ja tehdä niistä lausuntoja. Neuvottelukunta myös edistäisi eri toimijoiden välistä yhteistyötä eläinten hyvinvoinnin parantamiseksi. Neuvottelukunta viestisi aktiivisesti toiminnastaan ja lausumistaan omilla verkkosivuillaan ja sosiaalisen median kanavillaan. Neuvottelukunnan toiminnan koordinoinnista ja viestinnästä vastaisi tehtävään palkattu sihteeri. Neuvottelukunta voisi koostua alaryhmistä, jotka käsittelevät tuotantoeläimiä, seura- ja harrastuseläimiä ja luonnonvaraisia eläimiä. Luonnonvaraiset eläimet olisi tärkeää huomioida neuvottelukunnan mandaatissa, sillä tällä hetkellä luonnonvaraisten eläinten hyvinvoinnin kysymyksiä ei käsitellä missään neuvottelukunnassa. Eläinten hyvinvointiin liittyvien ja eläineettisten laajempien kysymysten kohdalla eläineettinen neuvottelukunta voisi tehdä yhteistyötä tieteellisiin tai opetustarkoituksiin käytettävien eläinten suojelun neuvottelukunnan kanssa, jonka perustamisesta on säädetty tieteellisiin tai opetustarkoituksiin käytettävien eläinten suojelusta annetussa laissa (497/2013).

Eläinten hyvinvointikeskus

Eläinten hyvinvointikeskuksen asemasta riippumattomana, eläinten hyvinvointia tutkitun tiedon avulla edistävänä asiantuntijaverkostona olisi tärkeää säätää laissa. Joissain Euroopan maissa vastaavanlaiset eläinten hyvinvointikeskukset on asetettu lailla. Tutkittu tieto eläinten hyvinvoinnista ja toisaalta eläinten hyvinvointia koskeva tiedontarve lisääntyvät yhteiskunnassa jatkuvasti, minkä seurauksena eläinten hyvinvointitiedon kokoamisen ja levittämisen resursseista on huolehdittava. Eläinasiavaltuutetun ja Eläinten hyvinvointikeskuksen työn tavoitteet ovat yhteneväiset, sillä molempien tehtävänä on edistää eläinten hyvinvointia. Nämä kaksi yhdistämällä voidaan saada synergiaetua.

Saara Kupsala
Eläinsuojeluasiamies

Lähteet

Birch, J., Burn, C., Schnell, A., Browning, H. & Crump, A. (2021) [Review of the Evidence of Sentience in Cephalopod Molluscs and Decapod Crustaceans](#). LSE Consulting.

EFSA, European Food Safety Authority, 2005. Opinion of the Scientific Panel on Animal Health and Welfare (AHAW) on a request from the Commission related to the aspects of the biology and welfare of animals used for experimental and other scientific purposes. [EFSA Journal 292:1–46](#).

Eläinten hyvinvointikeskus (2021) [Rapujen kivuntunto ja tainnutusmenetelmät](#).

Rayner, A.C., Newberry, R.C., Vas, J. et al. Slow-growing broilers are healthier and express more behavioural indicators of positive welfare. *Sci Rep* 10, 15151 (2020).
<https://doi.org/10.1038/s41598-020-72198-x>.

Seura- ja harrastuseläinten hyvinvoinnin neuvottelukunnan kannanotto 1.4.2016: [Kohde-eläinten hyvinvointiin kiinnitettävä huomiota koirakokeissa](#).

Seura- ja harrastuseläinten hyvinvoinnin neuvottelukunnan kannanotto 29.8.2017: [Luonnosta pyydettyjen eläinten ottaminen lemmikiksi kiellettävä](#).

Sneddon, L.U. (2009). Pain perception in fish: Indicators and endpoints. *ILAR Journal*, 50, pp. 338–342. <https://doi.org/10.1093/ilar.50.4.338>.

Sneddon, L.U. (2015). Pain in aquatic animals. *Journal of Experimental Biology*, 218, pp. 967–976. <https://doi.org/10.1242/jeb.088823>.

Tuotantoeläinten hyvinvoinnin neuvottelukunnan lausunto 16.9.2014: [Tuotantoeläinten olennaiset käyttäytymistarpeet](#).

Tuotantoeläinten hyvinvoinnin neuvottelukunnan kannanotto 1/2021 maa- ja metsätalousministeriölle 3.6.2021: [Karjuporsaiden kastraatio](#).

RUOKAVIRASTO
Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

Tämä asiakirja on laadittu ja allekirjoitettu sähköisesti.
Dokumentet har uppsatts och undertecknats elektroniskt.
This document has been digitally prepared and signed.

Ruokavirasto
PL 100, 00027 RUOKAVIRASTO
Puh. 029 530 0400 (vaihde)
ruokavirasto.fi
Y-tunnus: 2911686-7

Livsmedelsverket
PB 100, 00027 LIVSMEDELSVERKET
Tfn 029 530 0400 (växel)
livsmedelsverket.fi
FO-nummer: 2911686-7

Finnish Food Authority
P.O. Box 100, FI-00027 FINNISH FOOD AUTHORITY, FINLAND
Tel. +358 29 530 0400 (switchboard)
foodauthority.fi
Business ID: 2911686-7